

27 KULTURA

Metodické vysvětlivky

Údaje za divadla, muzea, galerie, památky, festivaly a knihovny (tabulky 27-1 až 27-11) jsou získávány z výstupů z rezortní statistické služby Ministerstva kultury, které zpracovává Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (NIPOS). Data pocházejí ze sebraných údajů ročních statistických zjišťování KULT a zachycují stav ke konci roku (např. počet divadel, knihoven, galerií) nebo úhrn za celý rok (např. počet představení, návštěvníků, uspořádaných výstav). Údaje o periodickém a neperiodickém tisku (tabulky 27-12 a 27-13) jsou publikovány NIPOS na základě zaslaných povinných výtisků do Národní knihovny České republiky.

V údajích za „státní, krajské a městské“ instituce jsou zahrnuty kulturní organizace, jejichž zřizovatelem je stát prostřednictvím Ministerstva kultury nebo jiného ministerstva a územně samosprávné celky (kraje, města a obce). Do „ostatních“ kulturních organizací jsou zahrnuty jednotky zřizovatelů církví, spolků, obecně prospěšných společností a soukromých subjektů (podnikajících právnických a fyzických osob).

Přehled kulturních činností je doplněn také o ekonomické ukazatele. V rámci ekonomických ukazatelů jsou sledovány především příjmy a výdaje z konkrétní kulturní činnosti a průměrný evidenční počet zaměstnanců přepočtený na plné pracovní úvazky.

Údaje za audiovizuální a mediální oblast jsou v případě kin přebírány ze Státního fondu kinematografie (tabulky 27-14) a údaje o provozovateli rozhlasového a televizního vysílání (tabulka 27-15 a 27-18) jsou získávány z Rady pro rozhlasové a televizní vysílání. Údaje o programové struktuře rozhlasového a televizního vysílání (tabulky 27-16, 27-17 a 27-19) zjišťuje ČSÚ statistickým výkazem KULT 6-01. Údaje v tabulkách 27-20 a 27-21 pocházejí z výstupů Mezinárodní federace hudebního průmyslu, nezávislé společnosti výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově-obrazových záznamů INTERGRAM a Ochranného svazu autorského pro práva k dílům hudebním (OSA).

Údaje v tabulkách 27-23 až 27-26 pocházejí z výběrového šetření Životní podmínky 2022 (resp. 2015) z tematického modulu, který se týkal životního stylu dospělých osob, kvality jejich života a aktivního zapojení do kulturního a společenského života. Šetření Životní podmínky probíhá každoročně na vzorku zhruba 11,5 tisíce náhodně vybraných domácností po celém území ČR. Podrobnější údaje o tomto šetření lze získat v kapitole 9 Příjmy a výdaje domácností.

Poznámky k tabulkám

Tab. 27-1 až 27-3 Divadla

Divadlem se rozumí subjekt (instituce či jedinec) provozující ve sledovaném roce pravidelně divadelní a taneční činnost na profesionální bázi. Nezapočítávají se divadla bez vlastní pravidelné produkce (tzv. stagiony), která zajišťují svůj provoz primárně hostováním jiných profesionálních divadelních a tanečních souborů.

Stálá divadelní scéna je prostor (sál, budova či letní scéna) pro pravidelný provoz divadelní a taneční činnosti. Divadlo (subjekt) nemusí provozovat žádnou stálou divadelní scénu či může provozovat několik stálých divadelních scén současně. Prostory, které byly mimo provoz (např. z důvodu rekonstrukce), se nezapočítávají.

Divadelní soubor je stálý kolektiv umělců, techniků a dalších pracovníků, kteří zajišťují kontinuitu divadelní a taneční činnosti daného divadla. Divadlo (subjekt) nemusí zřizovat žádný divadelní soubor či může zřizovat několik divadelních souborů současně. Obsazení (casting) jedné inscenace není chápáno jako zřízení stálého divadelního souboru.

Údaje za počet představení a návštěvníků zahrnují představení českých souborů, která proběhla na území České republiky.

Tab. 27-4 až 27-6 Muzea a galerie

Předmětem statistického zjišťování jsou muzea, galerie a památníky v provozu. Památníkem se rozumí místnost nebo objekt, kde je instalovaná expozice (výstava) vztahující se k významné osobě, místu nebo činnosti. Základním znakem rozlišujícím expozici od výstavy je, že expozice nemá předem ohlášený termín ukončení, je tedy budována a zpřístupněna na dobu neurčitou. Pro muzea a památníky je v tabulkách používán souhrnný název muzea.

Statisticky šetřeny jsou jen ty galerie (muzea výtvarných umění), jež vlastní sbírkové předměty, nikoliv galerie prodejní.

Tab. 27-7 až 27-9 Památkové objekty s kulturním využitím

Údaje se týkají památkových objektů zpřístupněných návštěvníkům za vstupné. Patří sem hrady, zámky, kláštery, kostely, zříceniny, mlýny, věže apod. Památkové objekty, které jsou ve správě muzea nebo galerie, sem řazeny nejsou.

Tab. 27-10 Festivaly

Prezentovány jsou údaje o uměleckých (divadelních, tanečních, hudebních, filmových a literárních) festivalech, které jsou pořádány každoročně bez ohledu na délku trvání, tradici či na míru profesionality vystupujících umělců.

Tab. 27-11 Veřejné knihovny

Data zahrnují veřejné knihovny v České republice. Jedná se o knihovny v přímém řízení Ministerstva kultury, krajské vědecké knihovny zřizované krajskými úřady a knihovny zřizované obcemi a městy.

Pobočka je lokálně vyčleněná část knihovny, která je její organizační částí a pracuje pod jejím přímým vedením. Např. Městská knihovna v Praze má více než 40 poboček. Ty jsou uvedeny v počtu poboček knihovny. Jako knihovna je však započítána pouze jednou.

Tab. 27-22 Vybrané ukazatele Satelitního účtu kultury

Tabulka předkládá vybrané ukazatele Satelitního účtu kultury, který je sestavován v souladu s usnesením vlády ČR. Ukazatele jsou uvedeny podle sektorů (skupin oblastí).

V souladu s vymezením kultury v rámci projektu EU *ESSnet Culture* je kultura členěna do těchto sektorů, které zahrnují následující oblasti:

– tradiční a umělecký sektor

- kulturní dědictví – činnosti knihoven, archivů, muzeí, provozování kulturních památek aj.;
- interpretační umění – scénická umění, provoz kulturních zařízení aj.;
- výtvarné umění – umělecká tvorba, fotografické činnosti aj.;
- umělecké vzdělávání;
- umělecká řemesla;

– audiovizuální a mediální sektor

- periodický a neperiodický tisk – vydávání periodického tisku a knih, činnosti zpravodajských agentur, překladatelské a tlumočnické činnosti, maloobchod s periodickým tiskem a knihami aj.;
- audiovizuální a interaktivní média – rozhlasové a televizní vysílání, vydávání počítačových her, činnosti v oblasti hudby a filmu, maloobchod s audio- a videozáznamy aj.;

– kreativní sektor

- architektura – architektonické činnosti;
- reklama – činnosti reklamních agentur;
- design – specializované návrhářské činnosti;

– správa a podpora kulturní činnosti

- činnosti prováděné Ministerstvem kultury a dalšími institucemi a dále činnosti občanských sdružení a dalších specializovaných organizací k výkonu kolektivní správy práv.

Tab. 27-23 a 27-24 Návštěvy kulturních zařízení, událostí a kin

V tabulce 27-23 je sledováno, kolik osob navštívilo v posledních 12 měsících (před uskutečněním rozhovoru, tj. druhým čtvrtletím roku 2022, resp. 2015) alespoň jedno živé představení (divadlo, koncert, muzikál, operu či balet), kulturní nebo historickou památku (muzeum, galerii, hrad či zámek) nebo kino.

Údaje o návštěvnosti kin, kulturních zařízení a událostí za rok 2022 jsou ovlivněny tím, že referenční období (sledovaných posledních 12 měsíců) zasahovalo i do roku 2021, kdy ještě platila významná omezení kvůli epidemii COVID-19 a některá představení byla zrušena.

Údaje podle nejvyššího dosaženého vzdělání jsou publikovány za věkovou skupinu 25 až 64 let. Vyčlenění určitých věkových skupin lépe ukazuje vliv vzdělání na sledované ukazatele. Např. mezi osobami ve věku 16–24 let je vysoký podíl osob, jejichž vzdělanostní dráhy nebyly v době šetření ukončeny. Jejich nejvyšší dosažené vzdělání je tedy podmíněno spíše věkem než vzdělanostními aspiracemi. Podobně tak nejvyšší dosažené vzdělání osob nad 65 let je ovlivněno především dobou, ve které osoby toto vzdělání získaly. Mezi osobami nad 65 let se nachází výrazně vyšší podíl osob se základním vzděláním než mezi mladšími osobami.

Tab. 27-26 Volnočasová umělecká činnost

Zahrnují se pouze činnosti vykonávané jako koníček, nikoliv jako profese nebo zdroj obživy. Není rozhodující, zda jsou organizované či nikoliv. Pokud má osoba více uměleckých koníčků, započítá se čas strávený na všech činnostech dohromady. Mezi umělecké činnosti se zahrnuje např. hra na hudební nástroj, skládání písní, zpěv, tanec, herectví, fotografování, vytváření videí, malování, kreslení či jiné výtvarné činnosti, ruční práce (např. vyřezávání, vyšívání nebo háčkování), psaní básní nebo povídek. Běžné focení mobilem, které je v dnešní době oblíbené a velmi časté, není považováno za uměleckou činnost.

* * *

Další informace jsou dostupné na internetových stránkách Českého statistického úřadu:

– www.czso.cz/csu/czso/kultura_lide

nebo dalších institucí:

– www.nipos.cz/ – Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

– www.nkp.cz/ – Národní knihovna České republiky